

ния технологических инноваций на возникновение глобального финансово-экономического кризиса. Обосновано положение о необходимости учета технологического императива как основного фактора разработки и реализации стратегии социально-экономического развития экономики Украины.

Ключевые слова: технологический императив, технологическое развитие, стратегия социально-экономического развития, научно технологический потенциал.

TECHNOLOGICAL IMPERATIVE OF THE STRATEGIC MANAGEMENT OF THE NATIONAL ECONOMY

Fedulova L. I.

In the article a role and meaningfulness of technological factor is exposed in the system of socio-economic development of society. Character of influence of technological innovations is analyzed on the origin of global financial- economic crisis. Grounded position about the necessity of account of technological imperative as a basic factor of development and realization of strategy of socio-economic development of economy of Ukraine.

Key words: technological imperative, technological development, strategy of socio-economic development, scientifically technological potential.

УДК 330. 1: 330. 341. 1

НАЦІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА СИСТЕМА ЯК ІНТЕГРАТОР ЗНАНЬ

О. С. Марченко, доктор економічних наук, професор
Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого

На базі знаннєвого підходу обґрунтовано роль національної інноваційної системи як інтегратора знань, що забезпечує їх створення, обмін і використання в інноваційному процесі, здійснює функцію управління знаннями.

Ключові слова: національна інноваційна система, інноваційний процес, інтегратор знань, управління знаннями.

Актуальність проблеми. Перехід до інноваційного типу економічного розвитку є найважливішим напрямом та підґрунтям соціально-економічних перетворень в умовах як сучасної ринкової економіки, так і трансформаційної економіки інверсійного типу. У країнах з розвиненою ринковою економікою на

етапі формування постіндустріального (інформаційного) суспільства інновації перетворилися на домінуючий чинник економічного зростання, інноваційна діяльність — на базову умову суспільного розвитку, а інноваційна сфера економіки — на пріоритетний об'єкт національної економічної політики.

Для України, економіці якої притаманна значна питома вага індустріального технологічного укладу, інноваційний розвиток є тим важелем, ефективне використання якого в умовах світу, що глобалізується, забезпечить органічне включення в систему сучасних світогосподарських відносин. Становлення в Україні інноваційної моделі економічного розвитку істотно актуалізує наукові дослідження змісту, чинників, учасників і механізмів інноваційного процесу.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Національні інноваційні системи (НІС), їх структура, формування та розвиток, напрями підвищення ефективності їх функціонування є об'єктом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких: А. Бузгалін, В. Геєць, Л. Гохберг, О. Жилінська, Д. Кокурин, А. Нікіфоров, М. Шарко, Л. Федулова та ін.

Аналіз літературних джерел показує, що такий важливий аспект функціонування НІС, як інтеграція знань, ще не одержав необхідного рівня теоретичного обґрунтування.

Формулювання цілей. Метою статті є розкриття ролі НІС у забезпеченні інноваційного процесу пріоритетним ресурсом інноваційної діяльності — знаннями та інформацією. Для цього на базі знаннєвого підходу необхідно виявити і охарактеризувати функції головних структурних елементів НІС щодо інтеграції знань учасників інноваційного процесу.

Виклад основного матеріалу. Стадії інноваційного процесу (як у лінійних, так і у нелінійних моделях), а саме зародження інноваційної ідеї внаслідок технологічного поштовху або виклику попиту, а також спільного впливу технологічного розвитку і ринку; втілення цієї ідеї в новацію, що приймає різні форми; комерціалізація новації¹; впровадження в господарську практику новації — нововведення; рутинізація нововведення, тобто його реалізація в стабільних умовах господарювання; дифузія (тиражування) нововведення тісно взаємопов'язані. Відсутність хоча б однієї з них свідчить про його незавершеність у цілому. Тому, як убачається, некоректно визначати інновацію тільки як результат впровадження наукового продукту-новації. З одного боку, впровадженню новації в господарську практику передують стадії зародження і втілення інноваційної ідеї в інтелектуальний продукт, його комерціалізація, отже, інновація виступає результатом і цих стадій інноваційного процесу.

¹ Важливо підкреслити, що в сучасному інноваційному процесі комерціалізація, яка забезпечує ринкове визнання інноваційної ідеї, новації, нововведення, інтегрована (вбудована) в усі його стадії. Вона здійснюється з моменту зародження інноваційної ідеї і триває аж до дифузії нововведення, швидкість і масштаби якої безпосередньо залежать від попиту на ринку інновацій.

З другого боку, досягнення фірмою якісно нового рівня ефективності і конкурентоспроможності за допомогою інновацій припускає не тільки втілення новачій, а й рутинізацію, і дифузю цих нововведень.

Отже, по-перше, інновація як науково-технічне і соціально-економічне явище є результатом використання знань усіх учасників інноваційного процесу на всіх його стадіях. По-друге, інноваційний процес базується на інтеграції знань його учасників, що передбачає їх продукування та залучення, трансформацію, обмін, накопичення та використання. Тобто, інтеграція знань у межах інноваційного процесу охоплює внутрішньостадійний та міжстадійний рухи знань (рис. 1.).

Інновації є метою і результатом функціонування НІС, яка поєднує (інтегрує) діяльність учасників усіх стадій інноваційного процесу.

Поняття «національна інноваційна система» вперше було запропоновано професором К. Фріменом, творцем Центру вивчення наукової політики при Сассекському університеті (Велика Британія) в 1987 р. у роботі «Technology Policy and Economic Performance» для обґрунтування національних розходжень у технологічному розвитку окремих країн. Наприкінці ХХ ст. концепція НІС розроблялася також Б. Лундваллом, професором університету м. Упсала (Швеція) — «Nation System of Innovation: Towards a Theory of Innovation and Interactive Learning» (1992 р.), Р. Нельсоном, професором Колумбійського університету (США) — «National Innovation System: A Comparative Analysis» (1993 р.). Перше наукове тлумачення ця концепція одержала в 1988 р. в роботі Г. Досі, К. Фрімена, Р. Нельсона та ін. «Technical Change and Economic Theory».

Рис. 1. Інтеграція знань в межах інноваційного процесу:

- — внутрішньостадійний рух знань;
- — міжстадійний рух знань.

Згідно з підходом К. Фрімена НІС — це сукупність організаційних та інституціональних структур у державному і приватному секторах економіки у рамках національних меж, активність і взаємодія яких ініціюють, створюють, модифікують і сприяють дифузії інновацій. У сучасній теорії інноваційного розвитку НІС визначається як сукупність взаємопов'язаних організацій державного і приватного секторів економіки, які безпосередньо беруть участь у інноваційному процесі, і інститутів, що забезпечують та регулюють інноваційну діяльність на національному рівні. НІС — це «сукупність інститутів та організацій, що охоплюють усі стадії і сфери інноваційного процесу» [1, с. 258]; сукупність різних інститутів, які спільно і кожний окремо роблять свій внесок у створення і поширення нових технологій, складаючи фундамент, який слугує урядам для формування і реалізації політики, що впливає на інноваційний процес [2, с. 35; 3, с. 28]; система, що генерує зростаючий потік інновацій, які відповідають динамічно мінливим суспільним потребам, а часто й формують їх, надає економічному розвитку стійкого інноваційного характеру [4, с. 7].

Л. Федулова основними елементами інноваційних систем називає підсистеми: а) генерації знань — сукупність організацій, що виконують фундаментальні дослідження і розробки, а також прикладні дослідження; б) освіти і професійної підготовки; в) виробництва продукції і надання послуг, що охоплює насамперед виробництво наукомісткої продукції, яке здійснюється великими корпораціями, малими та середніми підприємствами, що працюють у сфері наукомісткого бізнесу; г) інноваційної інфраструктури, що містить такі елементи, як бізнес-інноваційні, телекомунікаційні та торгові мережі, технопарки, бізнес-інкубатори, інноваційно-технологічні центри, консалтингові фірми, фінансові структури тощо [5, с. 57].

Узагальнюючи наявні в науковій літературі основні підходи до структуризації НІС та визначення завдань їх певних складників, можемо вирізнити такі функціональні блоки НІС:

1) організації наукової сфери (у тому числі її заводський сектор), що продукують новації, здатні до комерціалізації, яким притаманний певний ринковий потенціал;

2) спеціалізовані інноваційні організації, що забезпечують ефективне здійснення всіх стадій трансформації новації в інновацію;

3) інноваційні та інноваційно активні фірми виробничої сфери, що здійснюють розробку і впровадження нововведень, їх рутинізацію і дифузю;

4) інфраструктура інноваційної діяльності (в широкому розумінні) як сукупність організацій наукової, суто інноваційної, ринкової і виробничої інфраструктур, до функцій яких належать обслуговування, організаційна та інформаційна підтримка сучасного інноваційного процесу на всіх його стадіях;

5) інституціонально-функціональний складник, що забезпечує системний інноваційний процес.

Запропонована функціональна структура, з нашої точки зору, найбільш адекватно відбиває підхід до інновацій як до соціально-економічного, а не тільки науково-технічного явища, системний характер сучасного нелінійного інноваційного процесу.

Вважаємо за необхідне підкреслити такі важливі тези.

1. Зазначені функціональні блоки становлять організаційний складник НІС, об'єднуючий: а) організації наукової сфери; б) спеціалізовані інноваційні організації; в) інноваційні та інноваційно активні фірми виробничої царини; г) організації інфраструктури інноваційної діяльності; інституціональний складник. Функції зазначених блоків НІС спрямовані на реалізацію стратегічної мети — забезпечення інноваційного розвитку економіки. Кожен функціональний блок НІС має власну структуру як сукупність їх елементів і взаємозв'язків між ними.

2. Функціональним блокам НІС притаманні прямі і зворотні зв'язки, взаємодія, що зумовлено системним характером сучасного інноваційного процесу. При цьому інституціонально-функціональний блок забезпечує інноваційний процес на всіх його стадіях, функціонування як кожного блоку, так і НІС як цілого.

3. Блоки НІС представлені організаціями (структурами) державного і приватного секторів економіки, тобто запропонована функціональна структура НІС враховує двосекторний підхід (державний і приватний сектори) до визначення їх складників.

4. Фінансування не виділено в окремий блок НІС, оскільки забезпечення інноваційної діяльності фінансовими ресурсами є завданням усіх суб'єктів, які беруть участь в інноваційному процесі відповідно до їх функцій. Крім того, фінансування і кредитування інноваційної діяльності є головною функцією організацій кредитно-банківської системи, венчурних фондів як найважливіших елементів інноваційної інфраструктури у широкому розумінні.

5. Організації вищої школи не визначено як окремий складник НІС, оскільки вони є невід'ємними елементами всіх їх функціональних блоків: а) організації науки — заклади, що надають вищу освіту і здійснюють фундаментальні та прикладні наукові дослідження; б) спеціалізовані інноваційні організації — технопарки, інноваційні бізнес-інкубатори тощо, які створюються на базі вищих навчальних закладів; в) інфраструктура інноваційної діяльності в широкому розумінні — вищі навчальні заклади, що здійснюють підготовку фахівців з інноваційної діяльності, надають консультаційні послуги інноваторам тощо; г) інституціонально-функціональний блок — вища школа, що сприяє розвитку інноваційної культури та інноваційного мислення суб'єктів господарювання.

Перший функціональний блок НІС охоплює організації академічної, галузевої, вузівської, заводської науки державного і приватного секторів економіки, що здійснюють фундаментальні і прикладні наукові дослідження. У контексті знаннєвого підходу завданням цього функціонального блоку НІС є продукування, залучення і використання знань, необхідних для створення інтелектуального продукту — новації, який є втіленням інноваційної ідеї та має ринковий потенціал.

Другий функціональний блок НІС становлять спеціалізовані організації (структури) різних форм власності, що діють в інноваційній сфері. Це технопарки, галузеві кластери, інноваційні центри, інноваційні бізнес-інкубатори, венчурні фонди та ін. Як видається, зазначені організації необхідно виокремлювати в особливий функціональний блок НІС, оскільки їх функціональне призначення є подвійним: а) вони можуть виступати безпосередніми учасниками всіх стадій інноваційного процесу, виконувати функції продукування, впровадження новацій, забезпечення рутинізації і дифузії нововведень, тобто здійснювати інноваційну діяльність на підставі інтеграції наукових, виробничих і ринкових чинників нововведень; б) зазначені організації виконують також функції інноваційної інфраструктури, спрямовані на створення необхідних умов для ефективної діяльності всіх учасників інноваційного процесу. Виходячи з двоїстого характеру функціонального призначення організацій, що становлять даний структурний блок НІС — поєднання інноваційної діяльності та інноваційного обслуговування, не можна погодитися ні з обмеженням їх функцій сприянням інноваційному процесу, віднесенням їх на цій підставі тільки до інноваційної інфраструктури [6, с. 57, 58; 7, с. 27], ні з визначенням технопарків та інших спеціалізованих організацій інноваційної сфери як інноваційних підприємств, оскільки: 1) надання послуг, спрямованих на забезпечення ефективної інноваційної діяльності, є їх найважливішою функцією; 2) зазначені організації не тотожні інноваційним підприємствам, оскільки не завжди у структурі наданих ними послуг частка інноваційних відповідає встановленому Законом України «Про інноваційну діяльність» рівню — 70 %.

Найбільш точно, як убачається, зміст діяльності організацій, що становлять названий функціональний блок НІС, відбивають поняття «організаційні форми інноваційного виробництва», «спеціалізовані інноваційні організації». Саме специфічність ролі розглядуваних організацій у сучасному інноваційному процесі, що здійснюють як інноваційну діяльність, так і її інформаційно-організаційне обслуговування та підтримку, дає підставу для відокремлення їх в особливий функціональний блок НІС — спеціалізовані інноваційні організації, які активно впливають на рух знань в межах НІС, оскільки:

1) забезпечують учасників інноваційного процесу необхідними знаннями та інформацією (інфраструктурна роль);

2) використовують знаннєві ресурси в інноваційній діяльності (інноваційно-виробнича роль).

Третій функціональний блок НІС становлять фірми різних форм власності, що діють у реальному секторі економіки і здійснюють інноваційну діяльність. У НІС саме фірма відіграє центральну роль. Як слушно вказує Л. Гохберг, «наука може продукувати знання і навіть стимулювати попит на них, пропонуючи нові, раніше невідомі технології, оволодіння якими забезпечує посилення конкурентних позицій підприємств, але саме останні здійснюють практичну реалізацію інновацій, їх просування до споживачів і формування зворотних зв'язків [8, с. 31]. Для фірм, що становлять даний функціональний блок НІС, впровадження нововведень — це не кінцева мета інноваційної діяльності, а засіб досягнення якісно нового рівня ефективності і конкурентоспроможності. У цьому аспекті інноваційна діяльність становить здійснення комплексу інноваційних технологій з метою досягнення нової якості бізнесу на базі інновацій.

На нашу думку, інноваційна діяльність і відновлення фірми як цілісної господарської системи є взаємопов'язаними соціально-економічними і науково-технічними процесами. З одного боку, комплексне перетворення техніко-виробничих, економічних, господарських, соціальних, організаційно-управлінських відносин, що становлять внутрішнє середовище фірми, зміна її зовнішньої мережі тощо виступають необхідними умовами здійснення ефективних нововведень. З другого боку, інновації є «засобами вирішення виробничих і комерційних завдань економічними агентами» [9, с. 10], виступають чинником досягнення фірмою якісно нового рівня виконання її функцій як організаційної одиниці бізнесу — виробничої, кадрової, маркетингової, постачальницької, фінансової, соціальної та ін.

Отже, інноваційна діяльність — це цілеспрямований комплексний процес зміни і відновлення різних аспектів діяльності фірми, спрямований на максимальну реалізацію її інноваційного потенціалу, насамперед інтелектуального капіталу, результатом якого є інновація, що забезпечує новий рівень ефективності і конкурентоспроможності фірми як цілісної господарської системи.

Інноваційні та інноваційно активні фірми є інтеграторами знань, забезпечують їх ефективне використання з метою виробництва знаннємістких продуктів (надання послуг).

Четвертий функціональний блок НІС становлять організації, до функцій яких належить забезпечення, насамперед знаннєвими, ресурсами сучасного нелінійного інноваційного процесу на базі інтеграції наукової, інноваційної та виробничої сфер економіки — інфраструктура інноваційної діяльності.

Зараз у науковій і прикладній літературі, присвяченій зазначеним проблемам, законодавчих актах України немає єдності у визначенні сутності інноваційної інфраструктури та її основних складників. М. Шарко структурними елементами інноваційної інфраструктури називає венчурні фонди, технопарки, промислово-фінансові групи, консалтингові фірми, лізингові центри, підприємства малого і середнього бізнесу [7, с. 27]. К. Янковський у складі інноваційної інфраструктури вирізняє: а) відповідну нормативно-правову і законодавчу базу; б) сформований ринок науково-технічної продукції; в) мережу організацій, що виконують комерціалізацію і капіталізацію наукових розробок; г) консультаційні центри; інформаційно-посередницькі організації (служби); д) організації, що здійснюють експортно-імпортні операції стосовно нововведень; е) мережу організацій, зайнятих інженерними, аудиторськими, управлінськими, координаційними та іншими платними послугами; є) наукові і практичні кадри, готові до сприйняття нововведень [10, с. 8,9]. На думку Д. Кокуріна, функціональними сферами інноваційної інфраструктури є: а) транспорт і зв'язок; б) інформатика і телекомунікації; в) кредитно-фінансова сфера; г) фондовий ринок; д) інститут посередників; е) компанії та фірми, що надають послуги спеціального характеру [9, с. 218]. У Законі України «Про інноваційну діяльність» інноваційну інфраструктуру визначено як сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, які надають послуги по забезпеченню інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційні, комунікаційні, юридичні, освітні та ін.) [11].

Як видається, зміст поняття інноваційної інфраструктури слід тлумачити у вузькому і широкому значеннях. У вузькому — це інфраструктура інноваційної сфери економіки, представлена спеціалізованими інноваційними організаціями, що забезпечують інноваційний процес. І в цьому аспекті мають рацію ті вчені, які елементами інноваційної інфраструктури називають технопарки, інноваційні центри, інноваційні бізнес-інкубатори та ін. Однак зміст поняття «інноваційна інфраструктура» значно ширше розглядуваного тлумачення. Як відзначають О. Жилінська і Д. Чеберкус, інноваційна інфраструктура — це сукупність об'єктів, які шляхом надання різноманітних послуг дозволяють зменшити інформаційну асиметрію і прискорити одержання квазірентних доходів суб'єктами інноваційної діяльності. Критерієм належності до неї є не спеціалізована організаційна форма, а фактичне надання суб'єктам науково-технічної та інноваційної діяльності відповідних послуг [6, с. 58, 60].

У широкому розумінні інноваційна інфраструктура — це інфраструктура інноваційної діяльності, яка разом з організаціями інфраструктури інноваційної сфери включає організації наукової, ринкової та виробничої інфраструктур, котрі забезпечують ефективну взаємодію суб'єктів інноваційного процесу, що

діють у науковій, інноваційній та виробничій царинах економіки. Узагалі ж функціональним блоком НІС є не інфраструктура інноваційної сфери, а саме інфраструктура інноваційної діяльності, яка виступає об'єднучою ланкою між наукою і ринком, забезпечує комерціалізацію результатів наукових досліджень, перетворення наукових продуктів-новацій на об'єкт ринкових відносин; сприяє інтеграції науки і підприємництва в реальному секторі економіки, виступає чинником інтелектуалізації підприємницької діяльності, її інновативності, оскільки спрямована на інформаційну підтримку інноваційного бізнесу, навчання інноваторів; забезпечує розширення і зміцнення зв'язків між наукою, бізнесом і державою, яка провадить певну інноваційну політику, здійснює фінансування, організацію, регулювання та програмування інноваційного розвитку економіки. Її основними функціями є надання послуг, що забезпечують інноваторів необхідними знаннями та інформацією, тобто інформаційне обслуговування, а також створення умов для їх інноваційної діяльності, тобто організаційна підтримка. Як зауважують В. Янковський і І. Мухар, в інноваційній інфраструктурі слід вирізняти інформаційну інфраструктуру, що забезпечує суб'єктів інноваційної діяльності необхідною інформацією, та інфраструктуру організаційної підтримки, що супроводжує інноваційний процес необхідними послугами — консультаціями з менеджменту, маркетингу, лізингу, оподаткування і юридичними порадами, допомогою в пошуках та оренді приміщень, устаткування тощо [12, с. 11,12].

Важливим елементом НІС є їх п'ятий блок — інституціонально-функціональний, що забезпечує реалізацію призначення блоків НІС, їх взаємозв'язок і взаємодію в сучасному нелінійному інноваційному процесі в умовах певних політичних, економічних, соціальних, національних відносин, правил і норм, притаманних різним країнам. Його головними елементами є: нормативні акти державно-правового регулювання інноваційної діяльності, принципи міжфірмового інноваційного співробітництва, правила і норми корпоративного управління інноваційним процесом, інноваційна культура та інноваційне мислення.

Інноваційна культура як систему цінностей, норм, знань і навичок, мотивів інноваційної діяльності поєднує інноваційне підприємництво і культуру в єдине ціле, виступає підвалинами інноваційного мислення. Оскільки мотивація до інноваційної діяльності в умовах ринкової економічної системи базується на певних судженнях про економічну доцільність інновацій, визначенні мети, оцінюванні майбутніх результатів, обранні засобів, інноваційна культура виступає важливим чинником творчої, суспільно корисної спрямованості інноваційного мислення, котре як одна з форм підприємницького мислення орієнтоване в першу чергу на комерційно ефективне здійснення нововведень [9, с. 61]. Інституціонально-функціональний блок НІС забезпечує її цілісність як інтегратора знань.

Отже, НІС є інтегратором знань, сприяє підвищенню інтелектуального ефекту масштабу — віддачі від знанневих ресурсів інноваційної діяльності, економії трансакційних витрат, пов'язаних з використанням ринкового механізму залучення знань та інформації, забезпечує управління знаннями.

Висновки. Виходячи з характеристики знань як пріоритетного ресурсу інноваційної діяльності, на базі знаннєвого підходу до інноваційної діяльності можна визначити:

- інноваційний процес як процес руху знань (внутрішньостадійного і між-стадійного), результатом якого є інновація;
- НІС як систему створення, передавання та використання знань, що становлять основу інноваційного розвитку економіки.

НІС забезпечує рух головного ресурсу інноваційної діяльності — знань та інформації в інноваційному процесі (рис. 2). Це дає підстави визначити:

- національну інноваційну систему як інтегратора знань;
- управління знаннями як одну з головних функцій НІС.

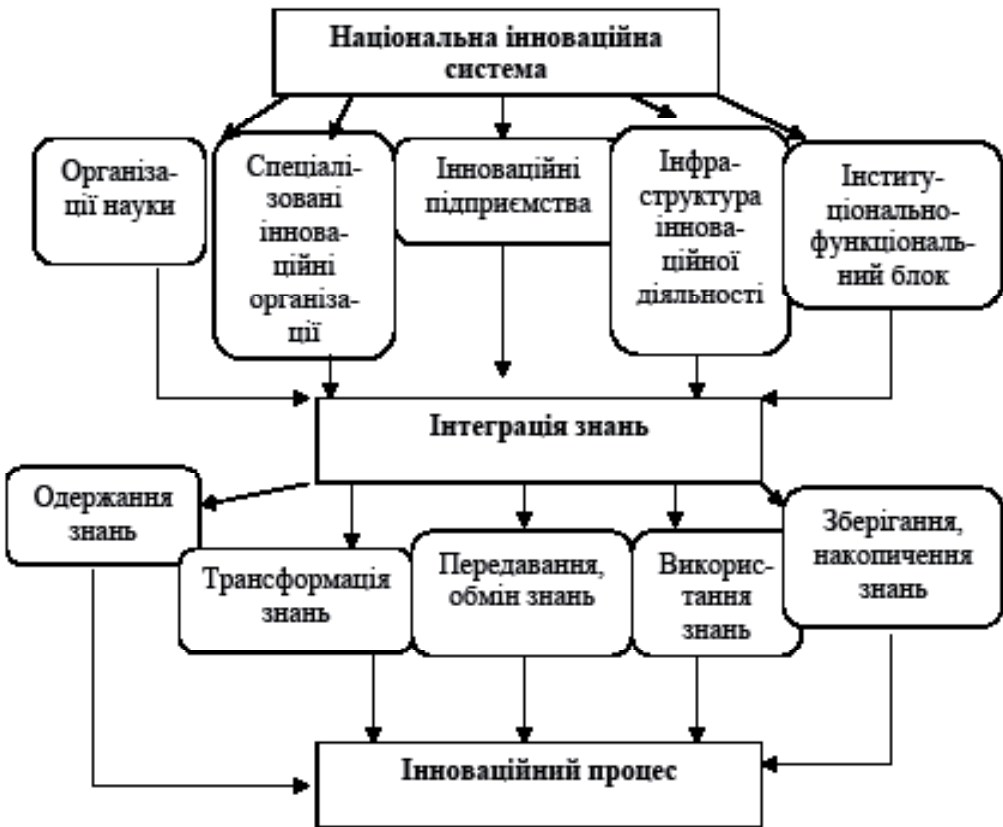

Рис. 2. НІС як інтегратор знань

ЛІТЕРАТУРА

1. Экономика знаний и инноваций: перспективы России / А. В. Бузгалин, М. Ю. Павлов, Н. Л. Фролова и др. ; под. ред. А. В. Бузгалина. — М. : Эконом. ф-т МГУ, ТЕИС, 2007. — 364 с.
2. Нікіфоров А. Національна інноваційна система: вибір України / А. Нікіфоров // Економіст. — 2005. — № 12. — С. 35–41.
3. Гохберг Л. Национальная инновационная система России в условиях «новой экономики» / Л. Гохберг // Вопр. экономики. — 2003. — № 3. — С. 26–44.
4. Инновационная экономика / Дынкин А. А., Иванова Н. И., Грачев Л. П. и др. — 2-е изд., испр. и доп. — М. : Наука, 2004. — 352 с.
5. Федулова Л. І. Інноваційна економіка : підручник / Л. І. Федулова. — К. : Либідь, 2006. — 480 с.
6. Жилінська О. І. Розвиток інноваційної інфраструктури / О. І. Жилінська, Д. Б. Чеберкус // Фінанси України. — 2005. — № 7. — С. 57–67.
7. Шарко М. В. Модель формування національної інноваційної системи України / М. В. Шарко // Економіка України. — 2005. — № 8. — С. 25–30.
8. Гохберг Л. Национальная инновационная система России в условиях «новой экономики» / Гохберг Л. // Вопр. экономики. — 2003. — № 3. — С. 26–44.
9. Кокурин Д. И. Инновационная деятельность : монография / Д. И. Кокурин. — М. : Экзамен, 2001. — 576 с.
10. Янковский К. П. Введение в инновационное предпринимательство / К. П. Янковский. — СПб. : Питер, 2004. — 189 с. — (Сер. «Учебное пособие»).
11. Про інноваційну діяльність : Закон України : 4 червня 2002 р., № 40-IV // Відом. Верхов. Ради України. — 2002. — № 36. — Ст. 266.
12. Янковский П. Г. Организация инвестиционной и инновационной деятельности / Янковский П. Г., Мухарь И. Ф. — СПб. : Питер, 2001. — 448 с.

НАЦИОНАЛЬНАЯ ИННОВАЦИОННАЯ СИСТЕМА КАК ИНТЕГРАТОР ЗНАНИЙ

О. С. Марченко

На основе знаниевого подхода обоснована роль национальной инновационной системы как интегратора знаний, обеспечивающего их создание, обмен и использование в инновационном процессе, выполняющего функцию управления знаниями.

Ключевые слова: национальная инновационная система, инновационный процесс, интегратор знаний, управление знаниями.

NATIONAL INNOVATION SYSTEM AS AN INTEGRATOR KNOWLEDGE

Marchenko O. S

On the basis knowledge-based view unsubstantiated the role of national innovation system as an integrator of knowledge, ensure their creation, sharing and use in the innovation process, acting as knowledge management.

Key words: national innovation system, innovation process, an integrator of knowledge, knowledge management.

УДК 330. 341. 1: 330. 322

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

*О. М. Левковець, кандидат економічних наук, доцент
Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого*

Визначено концептуальний зміст моделі модернізації економіки України. З позицій інституційного підходу показано системну причину інерційності інноваційно-інвестиційних процесів. Представлено оцінку мотиваційних і ресурсних резервів вирішення проблеми.

Ключові слова: інновації, інвестиції, модернізація, інституційне середовище.

Актуальність проблеми. Державна програма економічного і соціального розвитку України на 2010 р. метою визначає «відновлення економічного зростання з закладанням інвестиційного фундаменту під подальше стале зростання». Останнє потребує істотної активізації інвестиційно-інноваційних процесів. Проте навіть у докризовий період, попри декларовані державою зусилля, фінансування інновацій в Україні не стало пріоритетним. За наявної ж макроекономічної ситуації це видається взагалі ледь можливим. Водночас міжнародна рейтингова агенція S&P навесні 2010 р. уже двічі підвищила кредитний рейтинг України, змінивши його на «стабільний», що відображує позитивні очікування інвесторів. Тож, з одного боку, оскільки інновації є адаптивною реакцією системи на зміни зовнішнього середовища і засобом підвищення ефективності використання внутрішніх резервів, доцільно застосувати кризову ситуацію для позитивних змін, а з другого — залишається загроза повернення до докризової моделі зростання і остаточного закріплення експортно-сировинної моделі національної економіки.